

Gospodar in gospodinja

LETO 1936

23. DECEMBRA

STEV. 52

Dopolnila in olajšave

Zimsko zatiranje zajedalcev sadnega drevja je tako važno in potrebno delo, da se moramo pomuditi pri njem še danes. Dodati moramo še nekaj pojasnil in dopolnil, da bo to vprašanje vsaj za največjo potrebo obdelano.

K splošnemu snaženju sadnega drevja spada tudi čiščenje in trebljenje ali redčenje vrhov. Prav posebno velja to za starejše sadno drevje, ki morebiti že več let ni bilo iztrebljeno in očiščeno in ki se mu od starosti ali kakega drugega vzroka posuši ta ali ona veja, ali pa se mu zaradi obilne rodovitnosti vejevje preveč pobesi, včasih celo kaka veja nalomi ali odlomi. Morebiti so na kakem drevesu polomljene veje še od jeseni, ko je na zeleno zapadel sneg. Prva stvar je torej, da odstranimo z drevesa mrtve ude (veje) in poskrbimo, da se bodo mogle rane zaceliti. S tem za mnogo let lahko podaljšamo življenje zelo staremu drevesu. V vseh slučajih, ko se gre za odstranjevanje suhe ali zlomljene veje, moramo iti od rane ali od subega dela tako daleč nazaj, da pridemo do popolnoma zdravega lubja in lesa. Ondi šele vejo odžagamo, kajti le rana na popolnoma zdravem lesu se zaceli. Celjenje zelo podpiramo, ako robove z ostrim nožem gladko obrežemo in zanesljivo in trajno zapremo dostop zraka k rani. To dosežemo najbolje s cepilno smolo.

Sedaj si oglejmo vrh od vseh strani od tal in presodimo, če veje niso pregoste, če se ne križajo med seboj in ni morebiti rast posameznih vej obrnjena na znotraj namesto na ven. Pri tem opazovanju imejmo vedno pred očmi drevo v zelenju in presodimo, če bodo sončni žarki mogli prodirati v notranjost krošnje. Vedeti moramo namreč, da je sonce, ali prav za prav da so neposredni sončni žarki tista sila, ki predelava v listih rudninske snovi v organske tvorbe. Naši sadovnjaki, zlasti starejši, so že sami na sebi pregosti, da se med seboj obsolnčujejo in ovirajo v razvoju in rodovitnosti. Ako imajo po-

leg tega pa še posamezna drevesa pregoste vrhove, je zlo tem večje. Na tisoče je odraslega, posebno še starejšega drevja po naših pregostih sadovnjakih, ki morebiti ni imelo še nikdar razredčenih vrhov in čisto naravno je, ako rodi droban, zelen, zanikarn sad, ki nima skoro nobene vrednosti. Popolnoma razvite, lepo barvane in okusne plodove bomo pridelali samo na tistem drevju, ki ima tako redke vrhove, da morejo solnčni žarki neovirano do vseh vej.

Redki, »svetli« vrhovi so pri sadnem drevju potrebni tudi zaradi tega, ker so taki vrhovi pred zajedalci mnogo bolj obvarovani nego gosti, senčni in temni. V zatohlih senčnih goščavah, se živalski škodljivci in glivične bolezni najboljše počutijo in najhitreje razmnožujejo.

Postopek za popolno zimsko nego sadnega drevja naj bo vobče takle: Najprej obdelajmo vrh s škarjami, žagico, nožem in cepilno smolo, potem debelejšje veje in deblo od vrha do tal s strguljo in ščetjo. Nazadnje pa tako rekoč operimo drevo s primernim škropilom (arborin) in s pomočjo samodelne nahrbtnae ali prevozne brizgalke.

Tole zadnje opravilo (brizganje) se sadjarjem izpočetka najbolj upira. Marsikdo se s tem delom sploh ne more sprizniti, dasi bi si mogel kupiti potrebno orodje in škropilo. Mnogo jih je pa, ki uvidijo potrebo in bi radi obdelali drevje po naših navodilih, pa nimajo sredstev, da bi si preskrbeli potrebne pripomočke. Vsem takim sadjarjem, ki si sami ne morejo pomagati nujno svetujemo, da se pridružijo kaki bližnji podružnici Sadjarskega in vrtnarskega društva. Te organizacije imajo že večinoma najpotrebnejše orodje za nego sadnega drevja in ga svojim članom izposojajo. Navadno dobe tudi podporo za nakup škropiva, ki ga oddajajo svojim članom po znižani ceni. Kdor pa tudi tega ne zmore, naj z raztopino arborina vsaj veje in deblo temeljito namaže. Za to ie treba malo arbo-

rina in zadostuje kak star, obrabljen čopič za beljenje. Za mazanje debelejših vej in debla vzemimo močnejšo raztopino, n. pr. na 1 liter arborina samo 4—5 litrov vode. Pomniti pa je, da s tako močno raztopino ne smemo priti v stik z nežnim mladjem in z brsti. Taka močna mešanica je samo za mazanje starejših vej in debel.

Mnogo jih bo pa še, ki tudi tega ne bodo zmogli. Vsem tistim pa nujno svetujemo, da se poslužijo zadnjega sredstva, ki je najcenejše, pa vendar ne brez koristi. To je apneni belež, ki mu pridamo nekoliko živalske krvi in kravjeka. Belež ne sme biti pregost, ker se tak rad olušči, ko se posuši. Tudi arborina ne mešajmo vmes.

Res je sicer, da apneni belež ne zaleže toliko kakor druga bolj učinkovita sredstva, brez ugodnega učinka pa vendar ni. Jedko apno zamori vsaj ličinke in jajčeca zajedalcev, ako jih doseže v razpokah, ugodno vpliva na pomlajenje lubja in s svojo belo barvo obvaruje zlasti mlada debla pred zimsko pozebo.

Pa ima beljenje sadnega drevja tudi velik vzgojni pomen. Pobeljen sadovnjak se vidi že od daleč in ta belo prevlečena debla glasno izpričujejo, da se je v sadovnjaku vendarle nekaj storilo. Kdor je drevje pobelil, ga je gotovo tudi očistil, ker sicer se belež po globoko razpokani in z mahom pokriti skorji ne bi prijel. Pobeljen sadovnjak je znak vsaj pričetka kulture in lepo izpričevalo, da ima njegov lastnik dobro voljo za nego sadnega drevja. Torej še enkrat: Kdor ne more sticiti več, oziroma vsega, naj vsaj iztrebi vrhove, vse drevje očisti in ga naposled pobeli od vrha do tal. Kdor niti tega ne stori, mu ni pomoči.

Zavedamo se sicer, da je za vsakogar, ki doslej tega dela ni opravljal, težko začeti, še težje pa delo tako do kraja in temeljito izvesti, kakor je za popoln uspeh potrebno. Treba je za to pred vsem pravega umevanja, prepričanja važnosti teh opravil, nekaj odločnosti in trdne volje. Lotimo se dela torej s trdnim prepričanjem, da je neizogibno potrebno in da se bo naš trud obilo poplačal. H.

Pravilno ravnanje s hlevskim gnojem

(Nadaljevanje.)

Ako pa nastopi nato dolgotrajno deževje, odtekajo razstopne spojine kalija in dušika v zemljo, rastline pa dobijo na dotičnih mestih, kjer so se nahajali kupi, preveč dušika in kalija na drugih pa zopet premalo. Če pustimo gnoj v majhnih kupih, ima zrak takoj dostop, ter razkrajja dušičnate spojine, katere izhlapevajo v zrak. Iz gnoja izhlapeva amonjak in dušik, ki je najvažnejša rastlinska hrana, obenem pa se s tem uničijo tudi koristne bakterije, tako da zaobjemo pozneje samo navadno slamo, ki počasi preperava in rastlinam prav malo koristi. Za bakterije so namreč od zunaj čisto drugačne razmere, kot pa v zemlji in se morajo obilnemu zraku šele prilagoditi. Posebno močno jim škoduje solčna svetloba, katera jih mnogo uniči.

Ko smo gnoj raztrosili, se razkrajjanje na spodnji strani katera je obrnjena proti zemlji, nekoliko zdrži; vsa gnojnica pa, katera se izteka iz gnoja in vse njene hranilne snovi se enakomerno razdelijo na vso površino. Kljub temu pa moramo gledati, da gnoj čimprej podorjemo in

da ga ne pustimo raztrešenega ležati na njivi.

Pogosto izdajamo po nepotrebnem veliko denarja za draga umetno gnojila; če pa s hlevskim gnojem in gnojnico v hlevu, na gnojišču in od zunaj na polju pravilno postopamo, odpade velik del stroškov za nabavo umetnih gnojil.

Pri pravilnem gnojenju moramo gledati vedno na to, da pride gnoj čimprej v zemljo. V zemlji se gnoj dalje razkrajja in sicer mnogo hitreje kot pa na gnojišču. Brezdušičnate organske snovi trohniijo, poleg tega pa se tvori soliter in amonjak. Te spremembe povzročajo posebne bakterije največ teh bakterij se nahaja v globini kakih 15—20 cm. Da pa morejo bakterije sploh delovati, je prvi predpogoj, zadostna količina zračnega kisika, katerega morajo imeti na razpolago; ta ima dostop samo tedaj, ako je zemlja dobro pripravljena, to se pravi, ako je zadosti rahla. Če pa je zemlja trda, potem zrak nima mnogo dostopa in tako je tudi delovanje bakterij zelo otežkočeno — Iz tega je dovolj jasno razvidno, kako velik

pomen ima pravilno obdelana zemlja. Ravno zaradi tega se vedno poudarja, da moramo zemljo stalno primerno obdelovati in šele potem more gnoj dobro učinkovati. Malomarno obdelovanje zemlje pa ima vedno slabe posledice.

Zemlja mora biti **primerno vlažna**. Če je zemlja zelo mokra, zrak nima dostopa in zato bakterije pod nobenim pogojem ne morejo uspevati; prav isti slučaj nastopi, ako je zemlja preveč suha. Važno je tudi to, da vsebuje zemljišče zadostne količine apna, katero veže razne škodljive rastline v zemlji. Poleg tega pa je potrebno apno tudi vsled tega, da rahlja zemljo; zlasti na težkih zemljiščih deluje naravnost odlično. Služi pa tudi kot hrana rastlinam. Prva naša skrb mora biti, da zemlja nikdar ne bo pogrešala apna.

Bakterije porabljajo za svojo hrano brezdušičnato organsko snov (vitaknine, sladkor, škrob), ki se nahaja v gnoju; iz tesnovi se tvori s pomočjo delovanja bakterij, voda in ognjikov dvokis. Posebno ogljikov dvokis je zelo važen; voda ga vsrkava in zadobi vsled tega veliko topilna moč; razne stvari se v taki vodi hitreje raztopijo in so rastlinskim koreninam lahko dostopne. V zemljiščih, ki vsebujejo mnogo ogljikovega dvokisa, se vsi pojavi hitreje odigravajo in zemlja je toplejša.

V gnoju se tvori iz beljakovin amonijak, kar povzročajo predvsem gnilobne bakterije. Najboljša rastlinska hrana pa je soliter; amonijak sprejemajo rastline samo tedaj, ako nimajo na razpolago zadosti solitra in služi samo kot rezervna hrana. Da nastane iz amonijaka soliter, je zopet potreben kisik; to se pravi, da se tvori samo tedaj, ako je na razpolago zadosti zraka. Ta pa ima dostop samo tedaj, ako je zemlja primerno suha in rahla.

Kot vidimo je delovanje bakterij v zemlji zelo važno. Če gnoj pravočasno podorjemo, začnejo bakterije takoj s svojim koristnim delovanjem in napravijo zemljišče godno.

V lahkih zemljah podajamo gnoj navadno zgodaj spomladi; na težkih zemljah, pa je bolje, da ga podajamo že v jeseni. Za ozimna žita moramo gnojiti vsaj en mesec pred setvijo; do tistega časa se gnoj že precej razkroji in začne takoj delovati. Zemlja mora imeti dovolj časa, da se po končanem gnojenju in oranju zopet vleže; šele nato sledi setev. Priporočljivo je, da gnojimo tudi jarinam že v jeseni ali pa vsaj pozimi; če tako posto-

pamo, potem omogočimo s tem dovolj zgodnjo spomladansko setev. Dobro je, če gnojimo tudi krompirju in pesi že v jeseni; ako imamo seveda v jeseni preveč drugega dela, potem preložimo gnojenje na spomlad. Ko gnoj zaoravamo, ne sme biti zemlja nikdar preveč vlažna, ampak primerno suha. Če zaorjemo gnoj v vlažno zemljo, se taka zemlja trdno sprime z gnojem, zapre zraku in toploti pot do gnoja, kateri se radi tega ne more razkrajati. Tak gnoj zagljeni in nima nobene prave vrednosti.

Njive moramo gnojiti vedno z zadostnimi količinami dobrega hlevskega gnoja. Znano je, da izrabijo rastline posamezne hranilne snovi mnogo boljše, ako gnojimo večkrat in to z manjšimi količinami hlevskega gnoja. V takih peščenih zemljah, v katerih se gnoj posebno hitro razkaja, moramo gnojiti z manjšimi količinami in to v krajših presledkih. Tam, kjer pa je zemlja težka, gnojimo z večjimi količinami naenkrat. V težkih zemljah učinkuje gnoj mnogo boljše, ako jo osušimo; redno gnojimo z apnom in skrbno obdelujemo; prav tako moramo skrbno obdelovati lahka peščena zemljišča, da ohranimo v njih primerno vlago. Največ vpliva na izrabo hlevskega gnoja vrsta zemlje.

Način izrabe hlevskega gnoja je nadalje odvisen od globine zaoravanja. Če gnoj globoko zaorjemo, se počasi razkaja; v spodnjih zemeljskih plasteh ni tako veliko bakterij, kot v zgornjih in zato je tudi razkrajanje gnoja počasnejše. Gnoj pa, ki smo ga plitvo podorali, se hitro razkaja. Jeseni zemljo ponekod globoko preorjemo. Spraviti v sklad globoko obdelovanje zemlje s plitvino zaoravanjem gnoja pa je dostikrat zelo težavno. Najbolje postopamo pri tem sledeče: Hlevski gnoj plitvo podorjemo, nato pa se poslužimo pluga, ki zemljo globoko rahlja, ne da bi jo obračal.

Hlevski gnoj napravi zemljo rodovitno in jo močno zboljšuje; za vsako gospodarstvo predstavlja veliko vrednost.

Druga važna gnojitev je gnojnica, katero uporabljamo največ na travnikih, na njivah pa bolj malo. Vrednost gnojnice je odvisna predvsem od tega, kako z njo ravnamo. Potrebno je, da imamo dobro urejeno gnojnično jamo, v katero redno odteka iz hleva. Gnojnica vsebuje mnogo dušika in kalija, fosforne kisline pa bolj malo. Možna posameznih sestavin je odvisna od načina konserviranja gnojnice.

nadalje od vrste živali in pa od krmiljenja živine. — Z gnojnico gnojimo tedaj, ko je zemlja zadosti vlažna, nikdar pa ne presušene zemlje. Najbolje učinkuje tako gnojenje med dežjem, ali pa kmalu po dežju. V tem slučaju je tudi nevarnost, da bi škodovali rastlinam s pre-gosto raztopino, mnogo manjša. Priporočljivo je, da gnojimo nekaterim rastlinam z gnojnico večkrat na leto. Travnikov seveda ne moremo pogosto gnojiti, ker nam dostikrat primanjkuje časa. Zato jih gnojimo enkrat ali dvakrat na leto, pa tedaj bolje.

Pri gnojenju travnikov z gnojnico moramo upoštevati to, da uporabljamo poleg gnojnice tudi druga gnojila, zlasti Thomasovo žlindro. Če gnojimo travnike z samo gnojnico, ne dobijo trave zadosti hranilnih snovi; tako gnojenje je enostransko in prav kmalu so vidne tudi sla-

be posledice takega gnojenja na travniških samih. — Dobre trave in detelje večinoma zginejo, mesto njih se pojavijo razni ničvedni pleveli, kot ščavje, kopri-ve itd. Raznim plevelom ugaja obilni dušek, ki pride z gnojnico v zemljo. Tako seno ni dosti vredno in živina ga nerada žre. Sušenje zaplevelnega sena je zelo težko in vzame veliko časa; pleveli imajo navadno debela stebela, so zelo sočni, ter se vsled tega neradi sušijo. Da se izognemo vsem tem neprijetnim posledicam, glejmo da bomo travnike vedno pravilno gnojili; ko smo jih polili z gnojnico, jih gnojimo še s Thomasovo žlindro in uspeh gotovo ne bo izostal. Kmalu se bodo pojavile v večji meri dobre trave in detelje. Prav tako kot s hlevskim gnojem, moramo tudi z gnojnico vedno pravilno ravnati.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Važni nasveti

Če nam odpove električna luč

Zelo neprijetno je za vsakogar, če v stanovanju naenkrat odpove elektrika, pa najsibo to zaradi kratkega stika ali pa da zmanjka toka iz drugega vzroka.

Kjer imajo to dobro in praktično razsvetljava že delj časa in to kar v vseh, tudi gospodarskih prostorih, tam niso več tako založeni s svečami in svečniki ter petrolejskimi svetilkami, kakor smo bili prejšnje čase. Zato v omenjenem primeru tavamo seveda po temi in obupno iščemo, kje bi bil kakšen konec sveče, da bi si pomagati za prvo silo. Včasih se je treba zateči celo k sosedu ali v bližnjo trgovino po svečo ali malo petroleja. Da se ognemo taki neprijetni zadregi, imejmo vedno pripravljeno na določenem kra-

ju škatljico vžigalic, dve sveči in dvoje varovalk. Varovalke potrebujemo takrat, kadar je vzrok prekinitvi luči kratek stik, oziroma pregorena varovalka. Seveda se ne sme lotiti popraviljanja nevešča oseba, ker je tudi električni tok lahko zelo nevaren.

Shranimo pa našete potrebščine takole:

Odrežemo si kos močne lepenke, ki naj bo dolga 22 cm in široka 12 cm; da je ta lepenka ličnejša videti, jo prelepimo (z lepilom iz moke) z blagom ali kar oblečemo in sešijemo v primerno pisano blago, za kar so prav dobri ostanki pisanega blaga ali oblek. Na oblečeno lepenko prišijemo še eno krpo iz tkanine, tako da je prišita na treh straneh, zgoraj pa odprta, da tvori nekak žep. Velikost žepa je po dolžini 16 cm, po širini pa 14 cm. Ko je žep gotov, prišijemo na oba gornja ogla te naprave, na vsakega po en obroček ter vse skupaj obesimo v bližino ali poleg električnega števeca. Na ta način smo vedno preskrbljeni z najnujnejšimi potrebščinami v primeru, če nam odpove električna luč. Seveda se moramo tudi brez-pogojno navaditi, da potem, ko je luč zopet v redu, denemo vse, kar smo rabili, to je vžigalice in sveče, v shranjevalno vrečico nazaj, sicer nima uobenege pomena.

ALI STE ŽE NAROČILI KOLEDARCEK KMEČKE ZVEZE ZA LETO 1937?

Člani Kmečke zveze nikakor ne smejo ostati brez njega. Vemo, da je pomanjkanje vsespovsod, a v 10 Din, ki jih daste za njega, je zapopadena tudi letošnja članarina glavnemu odboru. Vaša legitimacija je, pa tudi vaš priložnik, v njem je program vaše stanovske organizacije in tudi poročila o delovanju kmečkih organizacij po drugih državah. Segajte torej po njem!

Ker je poškolba električne napeljave véasih taka, da je ni mogoče takoj popraviti, naj bo na varnem in priročnem kraju pripravljena tudi snažna petrolejska svetiljka (shranjujemo jo brez petroleja, pokrito s cunjó ali pa v omari, da se ne napraší). Tudi nekaj petroleja naj bo vedno pri hiši, saj ga pogosto rabimo tudi v druge namene, n. pr. pri raznem čiščenju (ne pa za polivanje drv, če v štedilniku noče goreti!). Pri svečni razsvetljavi potem uredimo petrolejsko, s katero si pomagamo do takrat, da je električna 'uč zopet v redu.

Da ne pozabimo:

Dobra gospodinja vedno pazi, da ima vse najpotrebnejše za gospodinjstvo in kuho doma, da ne hodi kupovat posameznih malenkosti takrat, ko jih že nujno rabi. S tem zamudi mnogo časa, dostikrat pa sploh ne more do njih, ker je trgovina predaleč ali pa je že zaprta. Posebno neprijetno je, če ji česa zmanjka, ko je sama doma in nima nikogar, ki bi ga poslal »hitro« po to ali ono. **Majhna črna tablica** z belim svinčnikom, ki visi na kuhinjski steni, mnogo pomaga obremenjenemu spominu gospodinje. Semkaj zapisujemo lahko vsa živila in razne gospodinske potrebščine, ki jih je že zelo malo v zalógi in jih je treba nanovo nabaviti. Ravno tako dobrodošel kakor tablica je tudi majhen zvezek in poleg privezan svinčnik, ki naj bo v kuhinjskem predalu ali drugem priročnem kraju v kuhinji.

KUHINJA

Telečja obara. Telečje meso zrežem na bolj majhne koščke. Te koščke oprazim na surovem maslu ali na masti. Ko koščki zarumene, jih pobrem iz masti. Na mast stresem toliko moke, kolikor je mast popije. Za dober duh pridenem masti drobno sesekljane čebule, sesekljane zelenega peteršilja in nekaj na rezine narezanega korenčka. Ko malo zarumeni, jo zalijem s kropom ali z juho od kosti, osolim, pridenem meso in vršček majarona. Obaro lahko okisam s kisom ali z limonovim sokom. Za prideatek mi služi opečen na kocke narezan kruh, kruhovi cmoki, ajdovi žganci, ali pa rezanci.

Obara iz telečje glave ali telečjih nog. Osnažene koščke telečje glave ali nog kuham toliko časa, da se meso odloči od kosti. Kuhamo meso zrežem na podolgate

koščke in jih stresem v blede rumeno prežganje, zalijem z juho, v kateri se je skuhalo meso, osolim, pridenem vršček majarona in en lavorov list. Ko juha dobro prevre, jo dam na mizo. Zraven se dobro poda rumena, na kocke zrezana in v slani vodi kuhana koleraba.

Sesekljanje iz divjačine. Iz vlečanega a ne kvašenega srninega plečeta ali iz kosov kake druge divjačine izstržem meso in ga prav na tanko sesekljam ali še boljše zmeljem. Med meso pridenem tretjino sveže slanine in jo z mesom vred sesekljam ali zmeljem. Med sesekljanje primešam malo, obribano in v vinu namočeno žemljico, ščep popra, primerno soli, štiri žlice kisle smetane in eno celo jajce. Obliko, srnin hrbet, namažem z maslom in stlačim mešanico vanjo. V pečici pečem sesekljanje dobre pol ure. Ko je pečeno, obrnem na krožnik, potresem z limonovimi lupinami in polijem z divjačino omako.

Divjačina omaka. Košček pečenega srninega ali zajčjega mesa sesekljan in še stolčem z dvema kuhanima rumenjaka, s koščkom čebule, dvema sardelama in žličico kaper. Stolčenemu mesu primešam malo kisa, malo olja, ščep popra in primerno soli. Omaka mora biti voljna in gostlasta.

Španske rezine. Stare žemljice obribam in zrežem na rezine. Potem jih po eni strani opečem na maslu. Neopečeno stran namažem s kakršnokoli marmelado in zložim po dv rezini skupaj. Strnjene rezine pomakam v toplo kuhano, oslajeno in odišavljeno vino. Potem zložim rezine v pomazano skledo in polijem z marellično peno. Rezine spečem v srednjevroči pečici.

Marellična pena. Dve zvrhani žlici marmelade mešam z eno žlico sladkorja in enim beljakom pol ure. Potem pridenem še en beljak in mešam zopet pol ure. Posebej naredim iz dveh beljakov trd sneg in ga polahkoma primešam prvi mešanici.

Sirovi zavitki. Iz enake množine moke, surovega masla in zribanega kravjega sira naredim testo. Testo razvaljam za nožev rob na debelo. Iz testa narežem majhne štirioglate krpice. Na sredo vsake krpice denem pol žličice marmelade. Testo zapognem od obeh strani tako, da je rob čez rob. Ob straneh pritisnem testo skupaj, zato, da se marmelada ne izcedi. Zavitke pokladam na pomazano pekačo, pomazem z jajcem in spečem v pečici.

DOMAČA LEKARNA

ga Okisan med je staro zdravilo za kašelj, vročinske in žolčne bolezni, za zastali pot in za boleznj v vratu. Jemlje se večkrat po žlici. Dobri so tudi obkladki na vrat in na pljuča. Je več načinov, kako se pripravi. Najbolj priprost je ta: Na 3 dele medu vzemi 1 del vinskega kisa in dvakrat toliko vode. Postavi posodo z medom v drugo večjo posodo, da prevre. Prešnje čase je slovel s polajevim kisom okisani med kot zdravilo za vse vrste zastupljenja. (Polaj se nastavi ali prevre na kisu.)

ga Medeni kruh jej zvečer in zjutraj, če si zaprt. Na mleku ga prevre in devaj na trde bule in ulje-a. Če ima otrok grižo, namoči kos kruha v črešnjevem žganju in deni obkladek na želodec.

ga Zlata rozga je staro zdravilo za boleznj mehurja in ledvic. Žlico soli prevre j na četrt litra kropa in pij polovico zjutraj, drugo polovico zvečer. To izžene sluz, pesek in kamen. Pomaga tudi, če se loteva koga vodenica, pri sladkorni bolezni, če moči otrok posteljo. Čaj pozdravi

tudi grlo, usta In nos; izpiraj jih večkrat ž njim. Rane, ki se obotavljajo, se zace- lijo rade, če jih potrosiš s prahom zlate rozge. Seveda mora biti rastlina, ki jo po- rabiš za prah, zdrava, sušena na soucu in spravljena v čedni posodi na suhem kra- ju. Zlata rozga nima v sebi nič strupe- nega.

ga Terpentinovo mazilo devaj na za- nohtnico, boleče grče, opekline in trdo kožo, zoper bolečine pri trganju in udnične bolezni. Za hudo napetost v trebuhu in zaprte vetrove namaži terpentinovega mazila na flanelo in ovij se ž njo. Mazilo se naredi tako-le: Ruztopi rumenega voska (deni posodo v drugo posodo s kropom radi nevarnosti) in primešaj toliko finega terpentina iz lekarne, da bo prav go- sto. Spravi v dobro zamašeno posodo. Me- šati se ne sme nikdar pri odprtem ognju.

ga Solata potrebuje dobrega želodca in dobrih zob Nепреžvečena povzroči ra- da krče. Kdor je slabotni in nagnjen h krčem se mora ogibati surove solate. Olje in kis otežita solato. Boljša zabela je slanina, sladka smetana, makovo olje in namesto kisa malo limone. Ne pij po so- lati bele kave!

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 16. dec. Prigon na ta sejem ni bil znaten, pa tudi kupčija je bila slaba. Od konj so prodali komaj eno desetino prignanih, od goveda in prašičev pa tudi le tretjino. Dogon je znašal: 102 konja, 35 volov, 41 krav, 17 telet in 71 prašičev za rejo. Prodali so pa: 11 konj, 12 volov, 14 krav, 10 telet in 28 prašičev za rejo Cene so bile enake kot na prejšnjem sejmu. Za 1 kg žive teže: voli prvovrstni 4,75—5 Din. II. vrste 4—4,50 Din, III. vrste 3,50—3,75 dinarjev, krave debele 3—4,50 Din, klo- basarice 2—3 Din, teleta 6—7 Din. Prašič- ki za rejo 6—10 tednov stari 100—200

g Mariborski svinjski sejem 18. decem- bra. Dovoz prašičev na ta sejem je bil pičel, le 79 repov; in še od teh je bilo prodanih samo 44. Cene za mlade prašiče so bile: 5—6 tednov stari 65—95 Din, 7 do 9 tednov stari 115—140 Din, 3—4 mesece stari 160—220 Din, 5—7 mesecev 245—340 dinarjev, 8—10 mesecev 365—520 Din,

1 leto 570—900 Din. Kilogram žive teže je bil po 5—6,50 Din, mrtve teže 7,50—10 dinarjev.

g Sejemsko poročilo iz Kranja 14. dec. Najvišje cene živine so običajno na sej- mih v Kranju, ker je na Gorenjskem manj živine, pač pa velja potreba vsled tam razvite industrije. Tudi za prašiče je cena precej visoka, ker so pogoji za svin- jerejo manj ugodni kot na Štajerskem. — Na tem sejmu so bile cene naslednje: voli I. vrste 5 Din, II. vrste 4,50 Din, III. vrste 4 Din za 1 kg žive teže Telice I. vrste 5 Din, II. vrste 4,50 Din, III. vrste 4 Din. Krave I. vrste 4,50 Din, II. vrste 4 Din, III. vrste 3,75 Din. Teleta 7—8 Din. Prašiči špeharji 9 Din, pršutarji 8 Din kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 8—10 dinarjev, II. vrste 6—8 Din; svinjina 15 dinarjev, svinjska mast 18 Din, slanina 15 Din. — Med 24 Din, neprava volna 24 Din, oprana volna 32 Din za 1 kg. — Goveje surove kože 12 Din, telečje surove kože 14 Din, svinjske surove kože 5 Din za 1 kg.

DENAR

g Ljubljanska denarna borza. V prošlem tednu je bil na ljubljanski borzi devizni promet znatnejši nego v prejšnjih tednih, ker je bil to zadnji teden pred prazniki. Znašal je 5.811 milijonov Din v primeri s prejšnjimi tedni, ko je bil 3,5, 5,7, 2,8 in 4,0 milij Din. Valute se niso bistveno spremenile, ampak so ostale na dosedanji višini. — V zasebnem kliringu so plačevali inozemske devize povprečno po naslednjih cenah: Angleški funt 240 dinarjev, nemška marka po 13,32 Din, avstrijski šiling 8,35 Din, italijansko liro po 2,55 Din, grške bone po 31 par — Uradni tečaji, kakor jih plačuje Narodna banka v kliringu s premijo (primom) so pa beležili povprečno: Angleški funt 215,78 Din, ameriški dolar 43,21 Din, holandski guldinar 25,77 Din, nemška marka 17,50 Din, švicarska frank 10 Din, belgijski belga 7,36 Din, italijanska lira 2,29 Din, francoska frank 2,05 Din, češka krona 1,53 dinarjev.

CENE

g Žitno tržišče. Na žitnem tržišču v naši državi je bilo v minulem tednu precej živahno, ker so se vršili še zadnji nakupi pred prazniki. Ker je bilo živahnejše povpraševanje po blagu, so tudi cene nekoliko nategnile. Pri vagonem odjema so plačevali franko nakladalna postaja v Vojvodini za 100 kg sledeče cene: Pšenica bačka in banatska 158—161 Din, bačka ladja Tisa in Begej 169—171 Din, slavonska in semenska 163—165 Din, sremska ladja Sava in Donava 165—167 Din; ječmen bački in sremski 63—64 kg težak 117,50 do 122,50 Din, bački spomladni 67—68 kg 122,50—127,50 Din; koruza bačka, sremska nova sušena 85—85 Din, bačka in sremska naravna 68—70 Din; fižol bački vzorčni 225—250 Din; moka bačka in banatska Og Ogg 242,50—252,50 Din, št. 2 222,50 do 232,50 Din, št. 5 202,50—212,50 Din; otrobi bački in sremski 88—91 Din. — Izvoz pšenice v novembru je po uradnih podatkih znašal 45.668 ton za 77,2 milij. Skupen izvoz od 1. avgusta do 30. novembra je bil 244.777 ton za 354,6 milij. Din. V prvih 12 dneh decembra smo nadalje izvozili še 1639 vagonov pšenice za 21 milij., tako da je ves izvoz dosegel 26.119 vagonov za 875,1 milij. Din. — Izvoz koruze od 1. novembra do 12. decembra je znašal 3130 vagonov v vrednosti 29,8 milij. Din.

g Cene umetnih gnojil in kmetijskih strojev. Thomasova žlindra baza 18% 134 Din; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg 98 Din; kalijeva sol po 100 kg 156 Din; kostni superfosfat 118 dinarjev; apneni dušik v pločevinastih bobnih 200 Din; apneni dušik v papirnatih vrečah 185 Din; kostna moka 100 Din; nitrofoskal v vrečah 143 Din; klajno apno 275 Din; modra galica 4,95 Din; žveplo 3 Din; lanene tropine 2 Din. — Slamoreznice 1700 do 2000 Din; mlatilnice z mešali in reto 4100 Din; čistilnik 10 sit 1500 Din; plugi Lesce 80—995 Din; reporeznica M. R. 550 Din; trijerji 2000—3500 dinarjev; mlatilnice na ročni pogon 2200 dinarjev; robkači 900 Din; sadni mlini 1400 do 1700 Din; brzoparilniki 1050—2800 Din; kosilni stroji 2000 Din; travniške brane z zvezdnatimi členki 900 Din; travniške brane z jeklenimi konicami 800 Din; patent motike »Rapp« 70 Din.

RAZNO

g Dražba kožuhovine v Ljubljani bo 25. januarja 1937. Tako razglasa društvo »Divja koža« v Ljubljani. Velesejem, na katero je doposlati vse kože divjačine, ki jih žele prodati lovci in drugi lastniki.

g Več tobaka bomo sadili leta 1937. Tako je uredilo finančno ministrstvo, ki je za leto 1937 določilo za saditev 1479,7 milijonov tobakovih sadik (letos jih je bilo le 1446 milijonov). Najbolj se bo povečala proizvodnja v primorski banovini, kjer goje najboljši tobak.

ga Nogam škodujejo gumijasti podplati. Galoše so sicer dobre, da obvarujejo noge mokrote, niso pa zdrave za noge, ker zadržujejo izhlapevanje kože. Mnogo ljudi, ki nosi tenke, slabo podložene galoše, toži, da jim postajajo noge težke in trde. Posebno nezdravo je, če nosi kdo galoše doma. Dve mladi deklici sta popolnoma ohromeli vsled tega. Če gre mokrota v raztrgane galoše, škoduje to nogam bolj, kakor če gre voda v navadno usnjeno obutev. Najbolj zdrava obutev je iz usnja. Mokre galoše natlači s papirjem in postavi po koncu. Zakrpane in podelane galoše otežujejo noge, izliznjeni ali izdrgnjeni podplati galoš so velika nevarnost, če hodiš po zmrznjenih tleh.

**Kmetje! Vaša stanovka
organizacija je Kmečka
zveza!**

PRAVNI NASVETI

L. Ribnik. Vaški trgovec. Po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov se smatrajo za kmete, če izvirajo njih obdačeni dohodki pretežno iz kmetijstva, njih za obdelavo sposobna zemlja, kolikor jo imajo, pa ne presega površine 50 ha tudi osebe, ki se bavijo poleg kmetijstva tudi s posli vaškega obrtnika ali trgovca. Po našem mnenju se je taka oseba že v času zadolžitve morala baviti s kmetijstvom, da uživa zaščito i ne zadoštuje, da je vaški trgovec, ki se ni nikdar bavil s kmetijstvom, sedaj kupil zemljo in zasadil vinograd. Če on trdi, da je zaščiten po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, naj nam predloži poirdilo občine o tem, da je kmet. Nato predlagajte pri sodišču, da se potrdilo prezakusi in razveljavi. Če se to zgodi, boste takoj lahko zahtevali vrnitev posojila, ker v zadolžnici ni določen rok vrnitve.

Ali mora vsak upnik prijaviti svoje terjatve napram zaščitenim kmetom privilegirani agrarni banki? L. Samo denarni zavodi, kreditne zadruga vseh oblik in tiste zadruga, ki so smele po svojih pravilih dajati denarne kredite kmetom - zadrudnikom, izvzemši nabavljalne in porošniške zadruga morajo izročiti Privilegirani agrarni banki vse upniške listine o kmetijskih dolgovih. Vam tega ne bo treba storiti, ker vaših terjatev napram kmetom ne prevzame privilegirana agrarna banka. Ako imate dolžnike — zaščiteni kmete, se ravnajte po predpisih pravilnika o zameni dolžniških listin z novimi obveznicami. Po tem pravilniku morajo upniki iz člena 36 uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov ugotoviti višino in znižbo dolga ter leti obrok po uredbi za vsakega posameznega dolžnika z obračunom po obrazcu, ki ga ta pravilnik predpisuje in napravijo za vsakega dolžnika po predpisanem obrazcu obveznico za znižani znesek dolga. Obveznice in obračune pošljejo upniki v dveh izvodih obč. upravi, ki je pristojna za dolžnika. Ta pa izroči po en izvod obveznice in obračuna dolžniku in ga pozove naj podpiše obveznico pred občinskim oblastvom ali pa poda svoje prigovore. Daljnje postopanje je urejeno z navedenim pravilnikom, ki ga ima vsaka občina in je zato nepotrebno, da kaj več pišemo o tem.

Lesni trgovec in zaščita. F. G. Posestnik je prodal leta 1931 posestvo osebi, ki je bila tedaj lesni trgovec. Vprašate, če je ta oseba zaščiten po uredbi o zaščiti kmetov. — Po uredbi so zaščiteni tisti dolžniki, ki so bili kmetje v času zadolžitve in na dan, ko je stopila uredba o zaščiti v veljavo t. j. 26. septembra 1936.

Rodbinska doklada za otroke. A V. Ako je bila možu res odvzeta rodbinska doklada za otroke, je prejel rešitev, iz katere je razvidno zakaj mu ista ne pripada. Morda so otroci že 16 let stari. Pogledajte dotično rešitev.

Stroški za živinozdravnika. Živinozdravnik, ki potuje izven svojega službenega se-deža, sme zaračunati kilometrino in dnev-nico.

Odlog plačila davka. K. T. Vprašate če se more doseči oddolžitvev plačila davka ali odplačevanje v obrokih. — Po zakonu o neposrednih davkih nima nihče pravice do odloga za plačilo davka. Samo v opravičenih primerih se sme dovoliti odlog posamezno, a v izrednih primerih zaradi škode po elementarnih nezgodah tako posamezno kakor tudi za poseidine vasi ali občine. O prošnjah za odlog davka do 5000 Din odloča davčno oblastvo druge stopnje, sicer pa davčni oddelek ministrstva za finance. Davčno oblastvo sme dovoliti odlog tudi tako, da se vrši plačevanje v obrokih in s pridržkom, da prestane veljati dovolitev odloga takoj, čim in ako davčni zavezanec ne položi dospelega obroka v določenem roku.

Poroštvo preneha le s popolnim plačilom dolga. B. P. F. Pred 12 leti ste bili za poroka svojemu sosedu za 1000 Din, ki mu jih je posodila hranilnica. Kasneje je napravil še nove dolgove in je dobil še druge poroke. Sedaj mu je bilo na dražbi vse prodano, vendar hranilnica ni prišla do popolnega plačila iz prodanega posestva. Hranilnica zahteva plačilo primanjkljaja od vseh porokov, mnenja pa ste, da ne jamčite za vse dolgove, ker je hranilnica sosedu nekaj posodila tudi brez poroštva. — Vsak porok jamči hranilnici za plačilo tistega zneska, za kar se je porok podpisal na zadolžnici. Verjetno je posojilnica tudi posodila nekaj na vknjižbo. Če se hočete oprostiti svoje obveznosti kot porok, morate pač dokazati, da je posojilnica že dobila ornjeno posojilo, za katerega ste vi porok ali od dolžnika, ali iz izkupička za prodano hišo, ali pa od tretje osebe od dolžnika. Če tega ne morete dokazati, bo v morebitni pravdi sodišče moralo verjeti posojilnici, da dolg še ni v celoti plačan in bo moralo vas kot poroka obsoditi na plačilo ostanka dolga s 3-letnimi obrestmi od tega ostanka.

Izmišljena prepoved za poroke nezakon-skih mater. B. J. Z. Vprašate, če je res, kar ste slišali, namreč da je sedaj orožnikom prepovedano, da bi se poročili z dekletom, s katerim so že imeli nezakonskega otroka in da morajo vzeti drugo, če se mislijo poročiti. — Res je le, da se orožniki sploh ne smejo poročiti brez privoljenja svojega polveljnika. Glede izbire neveste pa je vsak popolnoma svoboden. Če torej kdo noče poročiti. — Res je le, da se orožniki sploh ne odgovarja in je naravnost bedasto, da se »ne sme« z zapeljanim dekletom poročiti.

Tkalce nna Češkem. J. S. W. Radi zaželjene informacije glede naslovov tovarn za pletenine in možnosti zasluzka v takih obratih se obrnite naravnost ali na Delavsko zbornico ali pa na Borzo dela v Ljubljani.

